

BEZOEKADRES

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES

Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

de leden waterschappen

datum	ons kenmerk	contactpersoon
4 februari 2022	116782 RN	Mw. I. Elema en mw. A. van Houten
betreft	uw kenmerk	e-mail
Drie handreikingen voor energietransitie	-	ielema@uww.nl en ahouten@uww.nl

Geachte leden,

Onlangs hebben wij drie online handreikingen laten opstellen ten behoeve van de energietransitie en ter ondersteuning van de leden-waterschappen bij de uitvoering van het Klimaatakkoord. Deze handreikingen helpen waterschappen bij de complexe afwegingen in het omgaan met andere partijen en met initiatieven voor duurzame energie, bijv. in de regionale energiestrategieën: [Aanbesteden en schaarse rechten](#), [Samenwerken met energiecoöperaties](#) en [Zon op water](#).

De handreikingen richten zich op de juridische aspecten van energieprojecten, naast de maatschappelijke en ecologische dimensies. Ze zijn tot stand gekomen met hulp van externe juridische experts en een begeleidingsteam wat bestond uit zowel mensen uit de energiesector als een groot aantal waterschappers. De handreikingen zijn opgesteld vanuit het WARES programma; het kennisprogramma dat de Unie samen met STOWA uitvoert met financiering van het ministerie van BZK uit het Klimaatakkoord. De handreikingen zijn online gepubliceerd op zowel de website van de [Unie](#) als van de [STOWA](#).

HANDREIKING AANBESTEDEN EN SCHAARSE RECHTEN [\[LINK\]](#)

Waterschappen worden geregeld voor de keuze gesteld welke rol zij willen innemen in de energietransitie. Van zuiver faciliterend, participierend tot volledig sturend. De rol die een waterschap kiest, heeft invloed op de juridische keuzevrijheid die het waterschap heeft bij het bepalen van de partij waarmee het een samenwerking wil aangaan. Mogelijk is er sprake van een aanbestedingsplicht. Dit speelt bijvoorbeeld bij het plaatsen van zonnepanelen of windturbines.

Daarnaast hebben de waterschappen te maken met het vergunnen van zogenaamde schaarse rechten, zoals locaties voor aquathermie, zon-op-water of opwek op gronden van de waterschappen. Welke ruimte heeft het waterschap daarbij om het recht te gunnen aan een partij van zijn keuze? Welke factoren spelen hierbij een rol? De handreiking aanbesteden en schaarse rechten biedt een stappenschema om te doorlopen voor het maken van verantwoorde keuzes en gaat in op relevante jurisprudentie.

HANDREIKING SAMENWERKEN MET ENERGIECOOPERATIES [\[LINK\]](#)

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat het '[streven naar 50% lokaal eigendom](#)' niet op waterschappen van toepassing is. Wel is vastgelegd dat de waterschapssector nadere afspraken maakt met onder andere energiecoöperaties over duurzame energieprojecten. Deze handreiking geeft kaders om te beoordelen of een waterschap met een energiecoöperatie kan samenwerken voor duurzame energieprojecten.

Vervolgens gaat de handreiking in op h oe het waterschap dat kan doen en w elke instrumenten het waterschap daarbij kan hanteren. Onderdeel van de handreiking zijn modelovereenkomsten waarbij de theorie in praktische overeenkomsten is gevat. De NWB bank en de koepelorganisatie van energiecoöperaties Energie Samen hebben meegewerkt aan de totstandkoming van deze modelovereenkomsten.

HANDREIKING ZON OP WATER [\[LINK\]](#)

Waterschappen krijgen steeds meer aanvragen voor het plaatsen van drijvende zonnepanelen. Zij hebben aangegeven dat er behoefte is aan een handreiking over hun (juridische) positie en over andere aspecten zoals beleid, vergunningen, monitoring, handhaving en calamiteiten. Via interviews bij alle waterschappen zijn specifieke vragen opgehaald die in de handreiking worden behandeld, zoals waar beleid op gebied zon op water van de waterschappen vastgelegd dient te worden, samenwerken met andere overheden, mogelijke vergunningvoorschriften. De handreiking is een praktisch document, dat toepasbaar is voor concrete praktijkcasussen en laat beleidsruimte, rekening houdend met lokale omstandigheden, voor nadere invulling door het waterschap. Het bevat modelvergunningvoorschriften die door waterschappen als basis gebruikt kunnen worden bij vergunningverlening. De handreiking gaat uit van het nieuwe stelsel onder de Omgevingswet (beoogde ingangsdatum oktober 2022 of januari 2023) en is een vervolg op de [handreiking](#) voor vergunningverlening drijvende zonneparken op water (STOWA, 2019). Tijdens een webinar op 27 januari 2022 is de handreiking gepresenteerd aan de waterschappen.

Daarnaast is voor het monitoren van effecten van Zon op Waterprojecten STOWA partner geworden van het TKI Deltatechnologie project Zon op water: impact op waterkwaliteit en biodiversiteit ([ZWIMP](#)). Hierin onderzoeken de consortium-partners de directe en indirecte effecten van zonneparken op water. De onderzoekers kijken naar de effecten op de waterkwaliteit, ecologisch functioneren en naar de effecten op vogels en vleermuizen.

WARES EN VERVOLG

De Unie heeft in 2019 via het Klimaatakkoord van het ministerie van BZK een subsidie van   1,2 miljoen voor onderzoek verkregen, gericht op de verschillende bijdragen van de waterschappen aan de energietransitie (Waterbeheer in de Regionale Energiestrategieën - WARES). Dit onderzoeksprogramma is uitgevoerd samen met STOWA in nauwe afstemming met expertgroepen binnen het Energieprogramma van de Unie van Waterschappen. Het programma is inmiddels afgerond en de opbrengst is via bijeenkomsten gedeeld, waaronder de slotbijeenkomst met Ed Nijpels, voorzitter voortgangsoverleg Klimaatakkoord en Sandor Gaastra, DG Klimaat en Energie bij EZK. De resultaten zijn [gepubliceerd op de website van STOWA](#). Het klimaat stelt de waterschappen voor grote uitdagingen en er is een voortdurende behoefte aan kennis bij de waterschappen. De Unie zet dan ook in op een vervolg van het onderzoeksprogramma, met als insteek onder andere verbreding naar CO2-reductie en vastlegging, onderzoek naar monitoring en reductie van lachgasemissies, methaanemissie uit oppervlaktewater, het monitoren van de gevolgen van koudelozingen, de productie van groen gas, en verder onderzoek naar grondstoffenterugwinning. Dit alles past bij de ambitie die de waterschappen hebben om bij te dragen aan de klimaatopgave. Deze ambitie wordt op dit moment - in nauwe samenwerking met de waterschappen - opnieuw geformuleerd in de strategische visie "Op weg naar klimaatneutraliteit". De visie zal in 2022 ter consultatie aan de leden worden voorgelegd en daarna besproken in de Uniegremia om uiteindelijk te worden vastgesteld in de ledenvergadering.

Neem voor meer informatie contact op met het Team Energie van de Unie teamenergie@uww.nl: Ina Elema (samenwerking met energiecoöperaties, zon op water), Anke van Houten (schaarse rechten) en Rafaël Lazaroms (Vervolg WARES-onderzoeksprogramma en strategische visie).

Met vriendelijke groet,

Meindert Smallenbroek
Algemeen directeur